

Yüzüncü Yılda 10. Yılın Değerlendirilmesi

Fahrettin ÇAĞDAŞ

Diyarbakır Şube Yönetim Kurulu Üyesi



29 Nisan 2010 tarihinde, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümünün 10. Yılı nedeniyle düzenlenmiş olduğu panele katılmak üzere Van'da bulundum. Jeoloji Mühendisleri Odası adına, genelde üniversite eğitimi, özelde Jeoloji Mühendisliği eğitimi üzerine bir değerlendirme fırsatı yakaladık. Diyarbakır'dan Van'a, Bitlis üzeri yaklaşık beş saatlik bir yolculuktan sonra ulaşabildik. Daha önce bu yolu defalarca kullanmıştım. 370 km'lik yolda onlarca noktada yol aramaları yolculuğu çekilmez kılıyordu. Geçen on yıldan sonra hiçbir arama noktasında durdurulmadan özgürce seyahat etmek oldukça keyif vericiydi. Ancak Diyarbakır-Van karayolundaki jeolojik yapıdan (heyelan, sel, kaya düşmesi) kaynaklı devam eden yol yapım çalışmalarını saymazsak tabii.

Akdeniz- İnan-Azerbaycan bağlantılı bu uluslararası yoldaki çalışmalar 1985 yılından beri devam etmekte. Yol genişleme ve iyileştirme çalışmalarına rağmen sorunları da beraberinde devam etmekte. Hükümetin 15.000 km'lik duble yol başarısına acaba bu yol da dahil mi diye soruyorum kendime...

Neyse hükümetin duble yollarını farklı

platformlarda değerlendiririz. Benim vurgu yapmak istediğim konu; Bitlis yakınlarında yapılan bir tünelin çökmesi ve bunun mühendislik eğitimi ile olan ilgisidir. Yol etüt ve yapımları açısından ders niteliğindeki bu durum, eksik ve yanlış etütten kaynaklı bir çökmeye neden oldu. Neyse ki daha ulaşım açılmadan yaşanan bu durum belki de bir faciayı önlemiş oldu.

Van Gölü'ne bölge insanı "Behra Wanê" der, yani "Van denizi", çok da haksız sayılmazlar. Ülkemizin en güzel, Süphan, Nemrut, Artos ve Elek dağlarının çevrelediği ve bahar aylarında kekik, nane kokularının ılık rüzgarlarda her tarafa yayıldığı doğa harikası bir yerdir. Van ve Van Gölü çevresinin geri kalmışlığına rağmen avantajlı olan yanı, doğal çevresinin bozulmamasıdır. Van çimento ve sahil boyu yapılaşmalarını saymazsak eğer...

Ertesi sabah, Van'ın en doğal, en lezzetli peynir, bal ve cacık diye tanımladıkları süzme yoğurt ve endemik otlardan oluşan yörenin damak tadı ve doğal ürünlerinin zenginliğini gösteren kahvaltısını yaparak güne başladık. Daha sonra saat 10 gibi Kürtçede 'bataklık ve sulak' anlamına gelen "Zeve" kampüsüne ulaştık. Kampüsün adından da anlaşıldığı gibi, bilim yuvası olan Jeoloji Bölümü

yanlış yere kurulmuş. Bunda kimin ya da kimlerin hatası var bilmiyorum ama bence kampüsün en kısa sürede mevcut yerinden taşınması gerekiyor. Mühendislik Fakültesi'ne vardığımızda, Mühendislik Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Sefer ÖRÇEN bizleri karşıladı. Etkinliğin yapıldığı salonda jeoloji öğrencileri, bölüm hocaları ve MTA Doğu Anadolu Bölge Müdürü bulunuyordu.

Açılış seremonisi ve bilimsel iki seminerin ardından, öğleden sonra Prof. Dr. Sefer ÖRÇEN'in, JeoGenç Temsilcisi Gökhan KAYA'nın ve JMO Yönetim Kurulu Üyesi olarak benim katıldığım "Eğitim Paneli"ne geçildi. Ülkemizde daha önce yaşandı mı bilmiyorum ama kendi adıma bir ilki yaşıyordum. Üniversite yönetimi, öğrenci temsilcisi ve mesleki demokratik kitle örgütü olan JMO'dan oluşan bir kurul; eğitim-üniversite-işsizlik-istihdam-sosyal sorunlar gibi temel konuları irdeleme şansı yakaladı. Bütün üniversitelerde, benzer oluşturulacak kurullarda, bu gibi temel konuların tartışılmasında fayda sağlanacağını düşünüyorum. Bu ortamın yaratılmasında emeği olan Sefer ÖRÇEN şahsında, tüm Jeoloji Mühendisliği Bölümü hocaları ve ilgi gösteren tüm öğrencilere teşekkür ediyorum.

Oldukça verimli geçen panelde yaptığım sunumdan bahsetmek istiyorum:

Ülkemizde 94 adet devlet üniversitesi bulunmaktadır. Bunlardan 31 tanesinde Jeoloji Mühendisliği eğitimi verilmekte, bu bölümlere her yıl 2500 öğrenci kayıt yaptırmaktadır. Bu bölümlerden bugüne kadar toplam 21.000 kişi mezun olmuştur. Odamıza 13.500 kayıtlı üye bulunmakta ve bu üyelerden 1300 tanesi büro/şirket sahibidir.

Bu veriler eğitim sistemimizin plansızlığının somut göstergesidir. Dolayısıyla jeolojide en büyük korkunun işsizlik olduğunu söyleyebiliriz. Eğitim, üniversite ve istihdam konularına girmeden önce eğitimin tarihsel sürecine kısaca değinmekte fayda var;.

Platon, eğitimi şöyle tanımlamaktadır: insandaki gizli doğru ve hakikatleri bilinç düzeyine çıkarmak. Aristo ve Sokrates ise diyalog-soru-yanıt metoduyla vermiş olup, doğa ve toplumdan soyut değerlendirmişlerdir. Rasyonalistler, zihni terbiye etme olarak, Ampirik düşünürler, bilgi ve değer aktarma gibi sonradan öğrenilen bir kavram olarak tanımlamışlardır. Kapitalistler, işgücü yetiştirme alanı olarak, Devletli sistemler; uysal-itaatkar-dakik vatandaş yetiştirme olarak eğitime rol biçmiştir.

Sosyal bilimler açısından yapılan tanımlardan benim en çok hoşuma giden tanım ise; 'Bilimsel düşünme yeteneğine sahip sorgulayıcı, araştırmacı, yaratıcı özgür düşünüp karar verme bilincine ulaşmış kişiliği gelişmiş bireyler yetiştirme' olarak ifade edilendir.

Modern bilim ve felsefe, ortaçağda kast sistemi ve üniversite dışında doğmuştur. 1810 yılında modern bilimin Almanya'da üniversiteyle buluşmasının temel felsefesi ÖĞRENİM ve ÖĞRETİM özgürlüğüdür. Ancak sınıflı toplum yapısı geliştikçe devlet üniversiteleri, sistemin kadrolarını yetiştirme amacına hizmet etmeye başlamıştır. 20 yy.in son çeyreğinde sosyal kavgaların kazanımları, demokrasinin gelişmesi, sosyal devlet anlayışı ile tekelsel anlayış kırılmış ve böylece halkın her kesiminden gençler üniversitelere girebilmiştir.

Eğer toplum haksızlığa, sınıf egemenliğine, sömürüye dayanıyorsa buna son vermeden özgür üniversite kurulamaz' düşüncesi 68 kuşağı üzerinde dalga dalga gelişmişti. Bu kuşak bizlere, üniversite eğitiminin, içinde yaşadığımız toplumsal sistemlerden bağımsız olmadığını öğretti.

Jeoloji Mühendisleri Odası, eğitime ilişkin yaklaşımını 2003 yılında yaptığı "Eğitim Çalıştayı" ile ortaya koydu. Ürgüp Eğitim Çalıştayı; Üniversitelerden 11 Bölüm Başkanı, 6 Bölüm Başkan Yardımcısı, 6 Bölüm Temsilcisi ile JMO'dan Yönetim Kurulu, BTK ve Onur Kurulu Üyeleri, Şube temsilcilerinden oluşan 67 kişi ile gerçekleştirildi. Çalıştayın gerçekleştirildiği yıl üniversitelerde toplam 26 Jeoloji Bölümü vardı ve bu bölümlerden 1300 öğrenci alınıyordu.

Bu çalıştayda alınan kararlardan en önemlileri şunlardı;

- 1.Karşı görüşler olmakla birlikte Jeoloji Mühendisliği eğitiminde II. Öğretimin kaldırılmasının yararlı olacağı,
- 2.Jeoloji Mühendisliği Bölümleri öğrenci kontenjanlarının arttırılmaması ve her bölümün kendi olanakları doğrultusunda kontenjanlarını sınırlı tutması,
- 3.Tüm Jeoloji Mühendisliği eğitim programlarında "Temel Bilimler, Mühendislik Temel Bilimleri ve Mesleki Temel Bilimler" derslerinde birliktelik sağlanması ve bu doğrultuda toplam ders kredilerinin indirilmesi,
4. Kaynak kitap ve makale listelerinin JMO tarafından hazırlanması ve bilgisayar ortamında duyurulması, yerbilimleri dergilerinin elektronik ortamda yayımlanmasına geçilmesi,

5.Öğrenci kurum stajlarının amacına ulaşması için yeniden değerlendirilmesi ve kurumsal destek yanında üniversitelerce de destek sağlanmasının yollarının aranması.

6.Jeoloji Mühendisliği eğitiminde meslek ve bilimsel etik konusunda gerekli ağırlığın verilmesi, JMO'nun meslek etiği konusunda daha titiz olması, gerekli yönetmelik değişikliklerini gerçekleştirerek meslek etiğine aykırı davranışların etkin biçimde önlenmesi,

7.Halihazırda eğitim ve öğretim hayatına devam eden ve alt yapı gelişimini sürdürmekte olan Jeoloji Mühendisliği Bölümlerinin uluslar arası kriterleri sağlamak adına aşamalı olarak performans değerlendirmeleri yapmaları,

8.Kalite kontrol örgütlenmesinin objektif, bilimsel kriterler ışığında gerekli denetimleri yapabilecek biçimde, JMO ve jeoloji sektörü temsilcilerinden oluşmasının yanı sıra bu akreditasyon kuruluşları ile eşgüdüm halinde çalışması,

9.Üniversiteler 'Hizmet İçi Eğitim' (HİE) gereksiniminin saptanması ve karşılanmasına daha duyarlı olması, bu bağlamda Oda-üniversite desteğini alarak HİE çalışmalarını sürdürmesi,

10.İstihdam sorunlarının çözülmesi için bölüm sayısı ve kontenjanlarla ilgili hassasiyetin korunması,

11.İlk ve orta öğretimden itibaren jeoloji eğitiminin başlatılması.

Bu kararlardan anlaşıldığı gibi; bilimsel tespit ve doğruların belirlenmesi yeterli değildir. Bunun toplumla buluşturulup, sahip çıkılması için hepimize ve hepimize görevler düşmektedir.

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası, 63 yıldır düzenlenen kurultaylar ile bilimsel birikimlerini toplumla paylaşmaktadır. Doğal kaynakların, çevre, kentleşme, deprem, heyelan, tıbbi jeoloji gibi insanı, insan yaşamını ve onun doğal çevresini ilgilendiren konularda insan-doğa ilişkilerini koruyan halktan yana bir duruş sergilemektedir. Siyanürlü altına karşı Bergama köylüleri ile tarihi doğal güzelliklerimizi korumak için Hasankeyf, Fırtına Vadisi ve Munzur' da ayrıca Nükleere karşı Sinop'ta ve Mersin'de bilimsel, etik bir duruşun gereği olarak halkımızın yanında durmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin, ülkelerine ve geleceğe sahip çıkmaları için evrensel değerleri esas alan bilimsel bilgi ile donanmaları gerekmektedir. Dar ideolojik yaklaşımların militanı ve müridi olmadan, bilimi ve bilgiyi sevgi ile harmanlayıp

özgür tartışma ortamlarını geliştirerek üniversitelere sahip çıkmaları bir zorunluluktur.

Modern bilim ve felsefe Ortaçağda olduğu gibi üniversite dışında değil, tam tersine üniversitelerde gelişmelidir. Bunu öğrenim ve öğretim özgürlüğü ile başarmak mümkündür.

Üniversitelere biçilen rol, sistemin kadrolarını yetiştirme üzerine kurulmuştur. Öğrencilerin müşteri, Rektörlerin birer CEO olduğu bu sistem, üniversiteli işsizler yetiştirmektedir. Üniversitelerden mezun olan gençleri bekleyen en önemli problemlerden bir tanesi de işsizliktir.

İşsiz üniversite mezunları içerisinde Jeoloji Mühendislerinin oranı ise büyüktür. Ülkemizdeki yanlış planlama ve özelleştirme anlayışı işsizliğin en önemli unsurudur. Kamu, kurum ve kuruluşlarımızdaki istihdam anlayışı bilimsellikten uzak, siyasal kadrolaşma esaslı gerçekleşmektedir. Nüfusumuzun yüzde yetmişinin kentlerde yaşadığı günümüzde, kentleşme politikası güvenlik ve ticari aktivitesinin gelişmesi üzerine kurulmaktadır. Türkiye'nin jeolojik yapısı dikkate alındığında bu anlayışın ortalama 1000 insanımızın canına ve büyük maddi kayıplara yol açtığı görülmektedir. Sayısı 3200 dolayında olan belediyelerimizde Jeoloji Mühendislerinin istihdamı sağlanmadan sağlıklı bir yapılaşma ve kentleşmeden bahsetmek mümkün değildir. Belediyelerde Jeoloji Mühendislerinin istihdamı konusunda Odamızın ciddi çalışmaları vardır. Yeni İmar Kanununda bu zorunlu hale getirilmelidir. Üniversite yönetimi, Oda yönetimi ve öğrenciler bu konuda daha ısrarcı olmalıdırlar. Maden Kanununda yapılacak bir düzenleme ile arama-işletme safhalarının tümünde meslek alanımızın bulunması, bilimsel ve kamu-doğal kaynaklarımızın korunmasının gereğidir. 12 Eylül askeri darbe sonrası hızlanan özelleştirme ile; KKI, TTK, Eti-krom, bakır işletmeleri, Seydişehir alüminyum başta olmak üzere ülkemizin göz bebeği birçok kurumlarımızın kapatılarak iş sahalarımız daraltılmıştır. Bugün ise aynı kapatma tehlikesi İller Bankası, Köy Hizmetleri ardından belki de DSİ, TCK, Bayındırlık ve MTA için geçerli olacaktır.

Özelleştirme işsizleştirir, özelleştirme yoksullaştırır, özelleştirme doğa ve toplum yapısını tahrip eder. Öğrencilerimiz, kurumlarına ve doğaya sahip çıkmalıdırlar

Kaynaklar

- 1.Jeoloji Eğitiminin Dünü Bugünü Yarnı Çalıştayı, Ürgüp,2003
- 2.Kavram Sözlüğü, Özgün Üniversite Yayınları